

PROTEZİN TEMAS ETTİĞİ MUKOZA YÜZEYLERİNİN EXFOLIATIVE SİTOLOJİ İLE İNCELENMESİ

Dr. Hüseyin Haskan (*) • Dr. Bahadır Gürbüzler (*) • Dr. Ergün Uçmaklı (**)

ÖZET: Ağız mukozasının temas halinde olduğu proteze karşı mukozanın reaksiyonu exfoliative sitoloji yöntemi ile araştırılmıştır. 124 hastanın dahil edildiği çalışmada palatinal mukozadan % 16.12 de-
ğerde class-III tipte hücre bulunmuştur. yanak mukozasında ise bu oran % 6 dolayındadır. Palatinal mu-
kozanın patolojik olaylara daha uygun zeminde olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Exfoliative sitoloji, Mukoza, Malign Hücre.

SUMMARY: Investigation with exfoliative cytology of oral mucosa related complete denture. Reacti-
on of oral mucosa related denture was investigated with exfoliative cytology. 124 patients included in
investigation. % 16.12 rate class-III typed cells was found in palatinal mucosa. Palatinal mucosa of
complete denture inclined to pathological condition than the others.

Key Words: Exfoliative cytology, Oral Mucosa, Malign cell.

GİRİŞ

Protez bulunan çenelerde protezin cilalı yüzeyi ve ölçü yüzeyi mukoza ile uzun süreli temas halindedir. Ağız mukozasının temas halinde bulunduğu proteze karşı mukozanın reaksiyonu araştırmalara konu olmuştur (3,4,8,9). Özellikle tam protez kullanan hastalar-
da mukoza daha değişik etkiler altındadır (8). Tabii şartlarda protez yüzeyleri gibi bir ya-
bancık madde ile hiç bu kadar uzun süreli temas halide bulunmayan ağız mukozasında
hücre bazında değişiklikler olması kaçınılmazdır (3,9). 1989 yılı içerisinde kliniğimizde
malign tanımlanmış, protez vuruğuna bağlı bir olguya rastlanması nedeniyle ağız mukoza-
sını araştırmaya amaçladık.

Ağız mukozasında meydana gelebilecek bu değişiklikleri incelemek için değişik yön-
temler vardır. Bunlardan en pratik olanlarından biri exfoliative sitoloji tekniğidir. Bu ma-
kalede uzun süre protez kullanmış hastalardan elde edilen exfoliative sitoloji sonuçları
değerlendirilecektir.

MATERYAL VE METOD

Çalışmamız GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi Diş Kliniğine 1989 yılında başvuran
ve 10 yılı aşkın tam protez kullanan hastalarda yapılmıştır. Çalışmamızda yaşları 55-79
arasında olan 124 hasta dahil edilmiştir. Ayrıca çalışmamıza dahil edilen hastalarda klinik
olarak herhangi bir patoloji bulunmamasına da dikkat edilmiştir.

Hastaların protezinin temas ettiği damak ve yanak mukozasından sürüntü şeklinde
smear alınmıştır. Smearlar bir spatül yardımıyla alınmış ve alınan örnekler % 96'lık alkolde
en az 10 dakika olmak üzere tesbit edilmiştir. Tesbiti yapılan örnekler Papanicolaou bo-
yası ile boyanarak değerlendirilmiştir.

Vakaların değerlendirilmesinde Clas-I ile Clas-V arasındaki değerlendirilmeden yarar-
lanılmıştır (2,5).

(*) GATA Haydarpaşa Eğt. Hst. Diş Kliniği

(**) GATA Haydarpaşa Eğt. Hst. Patoloji Anabilim Dalı

TABLO 1: Damak ve Yanak Mukoza Smear'lerinin
Class'lama ile Değerlendirilmesi.

CLASS		I	II	III	IV	V	SİTOLİTİK
DAMAK	Olgu Sayısı	52	44	20	-	-	8
	Yüzdesi	41.9	35.48	16.12	-	-	6.45
YANAK	Olgu Sayısı	64	44	8	-	-	8
	Yüzdesi	51.61	35.48	6.45	-	-	6.45

Clas-I: Belirgin şekilde iltihap hücrelerinin de görülmeyişi normal örnekler.

Clas-II: metaplazik ve hafif displastik hücrelerin bulunduğu veya yoğun iltihap elemanlarının görüldüğü örnekler

Clas-III: Diskaryotik, diskeratotik hücrelerin ve bol iltihap elemanlarının görüldüğü biopsi gerektiren durumlar.

Clas-IV: malign değişim gösteren atipik hücrelerin bulunduğu örnekler.

Clas-V: Klasik olarak tanımlanabilen malign hücrelerin bulunduğu örnekler.

BULGULAR

Çalışmaya dahil edilen hasta sayısı 124 olup ortalama yaş 64'tü. Kadın-Erkek oranı ise 1/1,4 idi.

Damak mukozasından alınan smearların 52 tanesi Clas-I, 44 tanesi Clas-II, 20 tanesi de Clas-III olarak değerlendirildi. 8 adet smear sitolitik yapıda olduğundan çalışma dışı bırakıldı.

Yanak mukozasından yapılan smearların; 64 adedi Clas-I, 44 adedi Clas-II, 8 adedi Clas-III olarak değerlendirildi. Yine bu vakaların 8 tanesi sitolitik olduğu için çalışma dışı bırakıldı.

Clas-IV ve Clas-V olarak değerlendirilen vaka izlenmedi (Tablo 1).

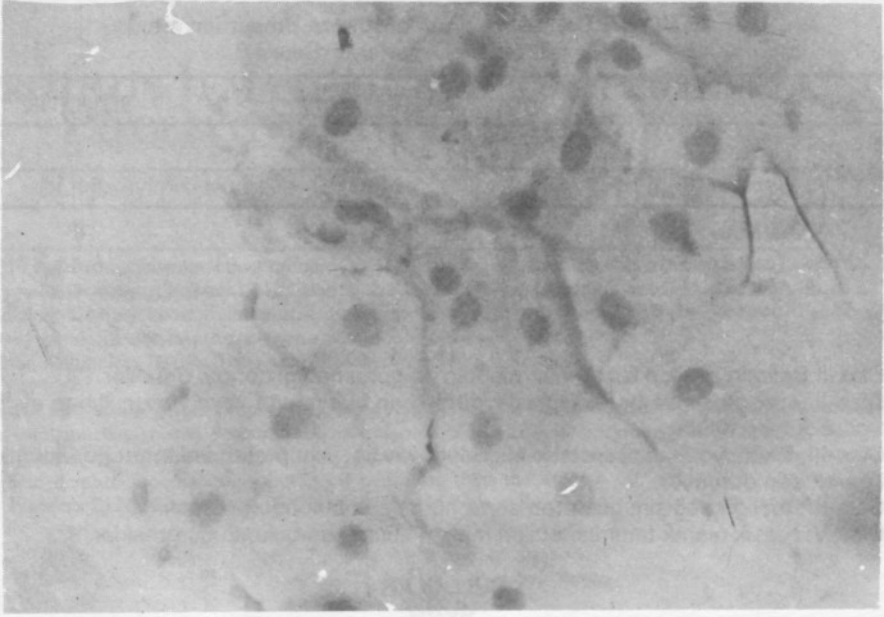
TARTIŞMA

Çalışmamızda, damak mukozasına ait tüm vakaların % 16.12'sinde şüpheli diskaryotik ve diskeratotik hücreler izlenmiştir. Yanak mukozasından alınan smearlerde ise; tüm vakaların % 6.45'inde malignite yönüden şüpheli hücreler gözlenmiştir. Class-II olarak değerlendirilen vakalar damak ve yanakta aynı oranda % 35,48 olarak bulunmuştur. Class-I olarak değerlendirilen vakalar damak mukozasında % 41.9, yanak mukozasında % 51,61 olarak bulunmuştur (Resim 1).

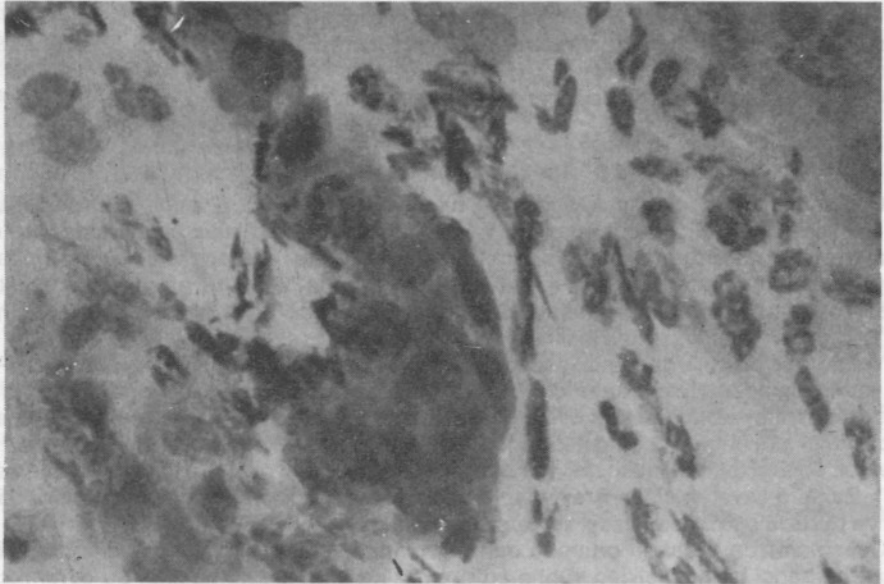
Yukarıdaki bulgulardan anlaşılacağı üzere protez uygulanan hastalarda, protezin yanak mukozasından ziyade daha çok damak mukozasından malignite yönünden şüpheli değişiklikler meydana getirdiği dikkati çekmektedir (Resin 2). Bulgular, araştırmacıların da bildirdiği gibi negatif basınç neticesi, protez mukozaya doğru kuvvetli itilerek, daha sıkı temas sonuç, damak mukozasında değişiklikler meydana getirdiğini düşündürmektedir (4,8). Bunlara ilaveten ölçü yüzeyi olan damak mukozası, yanak mukozasına göre daha mat ve pürüzlü bir protez yüzeyi ile karşı karşıyadır.

Çalışmamızda Class-III grubuna dahil ettiğimiz hastaların ilk muayenelerinde klinik olarak herhangi bir patolojiden şüphe edilmemiştir. Fakat araştırmacılar, bu durumlarda hastalara biyopsi yapmasını gerekli görmüşlerdir (1,6).

Elde ettiğimiz bulgular uzun süre protez kullanmış hastalarda klinik şüphe olmasa da, hi, mukozanın hücre düzeyinde incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (8,9). Ayrıca kul-

Resim 1: Damak mukozasına ait Class-I olarak tanımlanan normal epitelial hücreler (H.E x200).

Resim 2: Damak mukozasından yapılan yaymada Class-III olarak tanımlanan şüpheli, hafif diskaryotik epitelial hücreler (H.E x400).

landığımız exfoliative sitoloji yöntemi son derece kolay uygulan ve % 90'ın üzerinde kesin tanıya götüren bir yöntemdir (6). Bu yöntem sonucunda ortaya çıkan tanı şüphe ile karşılandığında, kolaylıkla biyopsi de yapılabilir (3).

Sonuç olarak uzun süreli protez kullanan hastalarda, belirli aralıklarla yapılacak exfoliative sitoloji ile mukozaların sağlığı kontrol edilmelidir. Böylece herhangi bir malingnite-nin, invaziv olmadığı in situ döneminde, teşhisi mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Anderson W.A.A., Kissane M. John : Patoloji. Güven Yay., 17. Baskı, Ank., (1982).
2. Bernstein M.L., Miller R.L., Oral exfoliative cytology: JADA 96: 625-629, (1978).
3. Folsom, T.C.: Oral exfoliative study. Seven of the literature of athree year study. Oral surg. 35: 66'dan (1972).
4. Kydd, W.L., Daly, C.H. and Nonsen D.: Variation in the response to mechanical stress of human soft tissue as related to age. F. Prostet. Dent. 32: 443, (1974).
5. Sabes, W.R.: The dentist and clinical laboratory procedures. Syf. 109-113, St. Louis (1979).
6. Shafer G.M., Hine, K.M., Levy M.B.: A textbook of oral pathology. Syf 598-599, Philadelphia, (1983).
7. Steiner, B.R., Thompson.D.R.: Oral Surgery and Anesthesia., Syf. 101-13, Philadelphia, (1977).
8. Watson, I. B., Mac Donald D. G.: Oral mucosa and complete denture. J. Prosthet Dent 47: 133, (1982).
9. Watson, I. B., Mac Donald, D.G.: Regional variations in the palatal mucosa of the edentulous mouth J. Prostet. Dent. 50 (6): 853-859, (1984).